

2009.

100 GODINA ŽUPNE CRKVE U KOZAREVCU

S LJUBAVLJU GRAĐENA-OD BOGA
POSVEĆENA

Priredio:
Franjo Bartolić.2009.

STO GODINA ŽUPNE CRKVE SV. FRANJE KSAVERSKOGA KOZAREVAC

Predgovor:

Natpis o gradnji crkve Kozarevac nalazi se iza orgulja i iznad vrata koja vode u toranj:

**“ZA VLADANJA NJ. C. I K. AP. VELIČANSTVENA KRALJA FRANJE JOSIPA I
ZA POPOVANJA NJ. SVJETLOSTI PIJE X. ZA NADBISKUPA DR JURJA
POSILOVIĆA. ZA UPRAVITELJA RIKARDA MAKOVCA SAGRAĐENA 1909.
PO FRANJI LEVELANTU, OSLIKANA 1910. PO IVANU DRUSANIJU”**

Ideja da se napiše monografija o župi Svetoga Franje Ksaverskoga Kozarevac sinula je onoga trenutka kada je odlučeno da se svečano proslavi sto-godišnjica izgradnje župne crkve. Proslava je održana 2009. godine, rukopis je bio pripremljen, no materijal nije tiskan zbog problema s vremenom i financijskim sredstvima. Problem je nastao i poradi pripreme za tisak a za primjer teško je bilo naći iskusnog lektora.

Priredio: Franjo Bartolić: Sto godina župne crkve sv.
Franje Ksaverskoga u Kozarevcu

Nakladnik: Župa sv. Franje Ksaverskoga
Kozarevac

Za nakladnika: župnik Tomislav Leskovar

Tekst priredio: Franjo Bartolić

Fotografije: Spomenica župe Kozarevac, Mato Zeman,
Franjo Bartolić

Naslovnica: Franjo Bartolić

Lektura i korektura: župnik Tomislav Leskovar

Likovno oblikovanje korica: Franjo Bartolić

Grafička priprema za tisak: Franjo Bartolić

Tisak:

O ŽUPI KOZAREVAC

Posvećeno svim svećenicima i župnicima koji su službovali u župi Kozarevac.

Monografija je posvećena svim graditeljima crkve koji su uspješno završili posao nadljudskim naporima 1909. godine, brojnim poznatim i nepoznatim vjernicima, obiteljima i pojedincima, koji su na bilo koji način pomogli obnove i popravke da crkva i vjerska zajednica okupljena oko nje može dostojno slaviti Boga, svima onima koji su na bilo koji način pomogli da se svečano može obilježiti 100-godišnjica izgradnje crkve koja je poput labuda niknula na mjestu ruševina stare crkve i u kojoj više nije bilo moguće vršiti bogoslužje.

PREDGOVOR

Dragi čitatelju! Ovu sam knjižicu-monografiju napisao sa željom da povodom 100-godišnjice izgradnje župne crkve u Kozarevcu dam zaokružen pregled zapisa župnika koji su vodili Spomenicu župe Kozarevac i tako stvarali kronologiju vremena od nastanka župe do danas. Smatrao sam da će biti svrsishodno ako podatke zapišem najvećim dijelom onako kako su zapisani u navedenoj Spomenici i da svakom čitatelju omogućim donijeti vlastiti sud o zbivanjima u župi i teškom životu slugu Božjih u Kozarevcu kroz jedno cijelo stoljeće. Prve strane župne Spomenice je zapisao Ignac Klemenčić s početkom 1745. godine na latinskom a zatim nastaju zanimljive strane na hrvatskom jeziku.

Dakako da se kod pisanja nisu mogli prepisati svi podaci jer bi u tom slučaju monografija bila istovjetna župnoj Spomenici. Prema vlastitoj prosudbi naveo sam prikaz najvažnijih događanja značajnih za život župe i općih životnih prilika u njoj uz mali dodatak vlastitih komentara. Smatrao sam da preostre primjedbe pojedinih svećenika, pa i teške optužbe na pojedince ili cijele obitelji, zapisane u Spomenici, nisu primjerene u trenutku slavlja 100 godina izgradnje crkve i njenog prvoga blagoslova 1909. godine. Jedan od takvih primjera česte razmirice između župnika i župljana je upravo blagoslov novoizgrađene crkve koji je prvi puta svečano obavljen po završetku glavnih građevinskih radova u jesen 1909. godine a kako to, vjerojatno, nekome nije bilo po volji ili iz nekih drugih za sada nepoznatih razloga, 12 godina kasnije upriličeno je njeno drugo posvećenje. Dana 26. lipnja 1921. posvetio ju je zagrebački pomoćni biskup Josip Lang za vrijeme upravitelja župe Adama Josipa Füstössa (1920-1926.).

Kako bi pregled podataka bio jasniji zamislio sam da monografiju podijelim na poglavlja počevši s jednostavnim prikazom povijesti nastanka i razvoja naselja Kozarevac jer je poznato da se povijest Grabrovnice, Male Črešnjevce, Ribnjačke ili Suhe Katalene znatno razlikuje od povijesti Kozarevca. Nastojao sam da u monografiji istaknem i zajedništvo naroda ovoga kraja koji od pamtivijeka pripada katoličkoj crkvi. Također je znano da župa sv. Martina u Maloj Črešnjevici, u kojoj je najprije izgrađena crkva Svetog Martina da bi kasnije dobila ime Crkva svetih 318 Bogonosnih otaca, nažalost minirana i srušena 1991. godine, spada u red najstarijih hrvatskih katoličkih župa a pronađeni zapisi govore da je to historijska župa čije se ime navodi kao “de Cheresneu” 1334. godine a 1501. mjesto se naziva “Chresno”. Stara rimska cesta vodila je preko Male Črešnjevce.

Mjesto Kozarevac nakon odlaska Turaka prvi puta se spominje 1606. godine kao naselje dalmatinskih uskoka koji su uzgajali koze, gradili kozarnice i tako je naselje “zaradilo” svoje ime. Za život župe Kozarevac bilo je značajno nekoliko razdoblja stoga su u monografiji naznačena poglavlja: Predgovor, O Bušpangradu-kratka povijest naselja, O župi Kozarevac-samostalna kapelanija, župnici, Gradnja crkve, O uređenju i gradnji farofa, Opremanje crkve i farofa, Važni događaji, Proslava 100-godišnjice.

Monografija je ilustrirana fotografijama od kojih se neki originali nalaze u župnoj Spomenici, dio su darovali razni autori a najveći dio iz suvremenih zbivanja je snimio autor Franjo Bartolić.

Nažalost, cijeli je kraj zajedno s hrvatskim narodom prošao kalvariju ratova počevši s onim protiv turske sile, koja je sredinom 16. stoljeća opustošila Podravinu a posljedice su bile strahovite. Život je ovdje potpuno nestao na dugih 150 godina a to je u osnovi promijenilo i demografske i gospodarske prilike. Zatim je došlo kapitalističko izrabljivanje naroda u raznim sustavima i zajednicama kao što je bila Austro-Ugarska monarhija.

Gradili su se u zlatu i Beč i Pešta dok je hrvatski narod stenjao u mukama ratova i obrani srednje Europe i prezida kršćanstva. Siromaštvo ovoga dijela Hrvatske od pamtivijeka je ostalo kao glavna odrednica sveukupnog života od prvih početaka sve do kraja 20. i početka 21. stoljeća. Sve strahote siromaštva osjećaju se i u našoj župi. Zbog nedostatka kapitala, osiromašene poljoprivrede i skupih kredita gotovo je zaustavljena gradnja novih kuća a o odijevanju i dobrom odmoru stanovništva ne može se ni govoriti.

Kada se pažljivije pogleda povijest i životne prilike može se zaključiti da je demografska slika svih naselja u župi Kozarevac najbolje izgledala poslije 2. svjetskog rata što je bilo uvjetovano radom rudnika ugljena u Bilogori. Pored toga povoljnijeg razdoblja osnove života je bila poljoprivreda a na škrtijoj pjeskovitoj zemlji pucali su krvavi žuljevi seljaka koji su sa svojim obiteljima živjeli na rubu bijede. Primjer da je Kozarevac prema popisu stanovništva imao 1991. godine 711 stanovnika a deset godina kasnije 599 govori o očitoj "bijeloj kugi". Ili podaci o broju učenika u Područnoj školi Kozarevac, četiri prva razreda osnovne škole. Školske godine 1978/79. bilo je 54 učenika, deset godina kasnije 1988/89. strašni pad na 25 učenika. Deset godina kasnije, u zadnjem desetljeću prošloga stoljeća 1998/99. školske godine poboljšanje na 40 učenika da bi ove godine opet imali samo 23 učenika. Razlozi tome, kao uostalom i u drugim selima Hrvatske, su složeni i mnogobrojni.

Kada Europa 70-ih godina otvara vrata radnog tržišta brojni žitelji odlaze na zapad gdje stječu materijalne koristi, no to je bio kraj dobre demografske slike. Djece je iz godine u godinu sve manje a podatak da su u jesen 2007. godine u prvi razred upisana samo dva učenika dovoljno govori o sadašnjosti i budućnosti Kozarevca. Svjetliju budućnost može stvoriti samo gospodarski razvoj u kojem će svoje mjesto naći industrija. Sigurnost obitelji uroditi će snagom da se obitelji odluče na veći broj djece.

Župna crkva u Kozarevcu

O BUŠPANGRADU (FIŠPANGRADU, PUŠPANGRADU)

O povijesti naselja Kozarevac relativno se malo zna. Nekoliko zapisa dr. Rudolfa Horvata i opata Paškval Cvekana spominju u vrlo šturoj mjeri naselje Kozarevac. Koliko je meni poznato sustavnoga istraživanja Gradine, istočnog brežuljkastog dijela zaleđa sela, do sada nije bilo. U vrijeme kada je do mjesta stare Gradine, gdje je bila spomenuta utvrda, bilo lako prići vodio sam učenike u vrijeme kada bi se govorilo o prošlosti (povijesti) zavičaja. Lopatama i motikama smo kopali i već na vrlo maloj dubini pronalazili ostatke cigle ili žbuke, no uz malo više sreće nailazili smo na ostatke keramike. Slika izgleda cijelog prostora kao da je uzeta iz nekog povijesnog udžbenika. Trokutasti povišeni prostor nalazi se nad dvije rijeke koje su danas presušile. Na vrhu je bila utvrda Bušpangrad koja je tako bila prirodno zaštićena s tri strane vodom. Strane brda su strme s puno nepoznatih jama koje ulijevaju strah znatiželjnicima željnih da malo dublje zaviriti u njih. Mašta nam govori o spletu tajanstvenih prokopa, mračnih podruma ili prostorija gdje su živjeli velikaši, staja za sluge ili kula za vojnike. S malo više maštarija zamišljamo ljubavne dogodovštine, spletke, bolesti ili smrti nizanih od rimskog doba a naprasno prekinutih dolaskom divlje turske vojske koja je poharala Podravinu sredinom 16. stoljeća, prekinuvši tako nit povijesti.

Prema tim neslužbenim predajama i zapisima Kozarevac pripada nizu podravskih naselja koja su nastala u davnoj prošlosti, u doba staroga vijeka. Oslikamo li doba staroga Rima i vladavinu Rimljana s postojbinom nekadašnjih Ilira, vidimo da je cijela Podravina gusto naseljena. Naseljavanju pridonose rijeka Drava i suhi brežuljci pitome Bilogore.

Gotovo usporedno s Dravom rimske su legije gradile kamenu cestu od Ptuja do Osijeka s ovim 'našim' dijelom na prostoru Jalžabet, preko Novigrada Podravskog prema Virovitici i Osijeku. Prolazile su tako karavane trgovaca, zaprežnih kola natovarenih različitom robom, vojnika i putnika namjernika u oba smjera i između Kozarevca i Veselog Brega. Da je tomu tako svjedoči podatak da su ljudi prije nekoliko desetaka godina prilikom oranja znali izorati i poveći kamen ugrađen u legendarnu cestu.

Tu priča leži o nizu vojnih utvrda koje podigoše Rimljani u obranu svojeg puta a time i svojih provincija. Drvene utvrde su imale zadaću štititi prolaze 'ljudi i roba' od pljačkaških plemena Huna, Avara i Slavena. Tako kao utvrda nastade i naš Bušpangrad ili Fišpangrad a na jednom mjestu zabilježeno i kao Pušpangrad. Utvrda u početku bijaše drvena, kasnije dograđivana i utvrđivana o čemu su sudjelovali najrazličitiji njeni gospodari. Kao što nađoh zapisano vladari hrvatski ili mađarski.

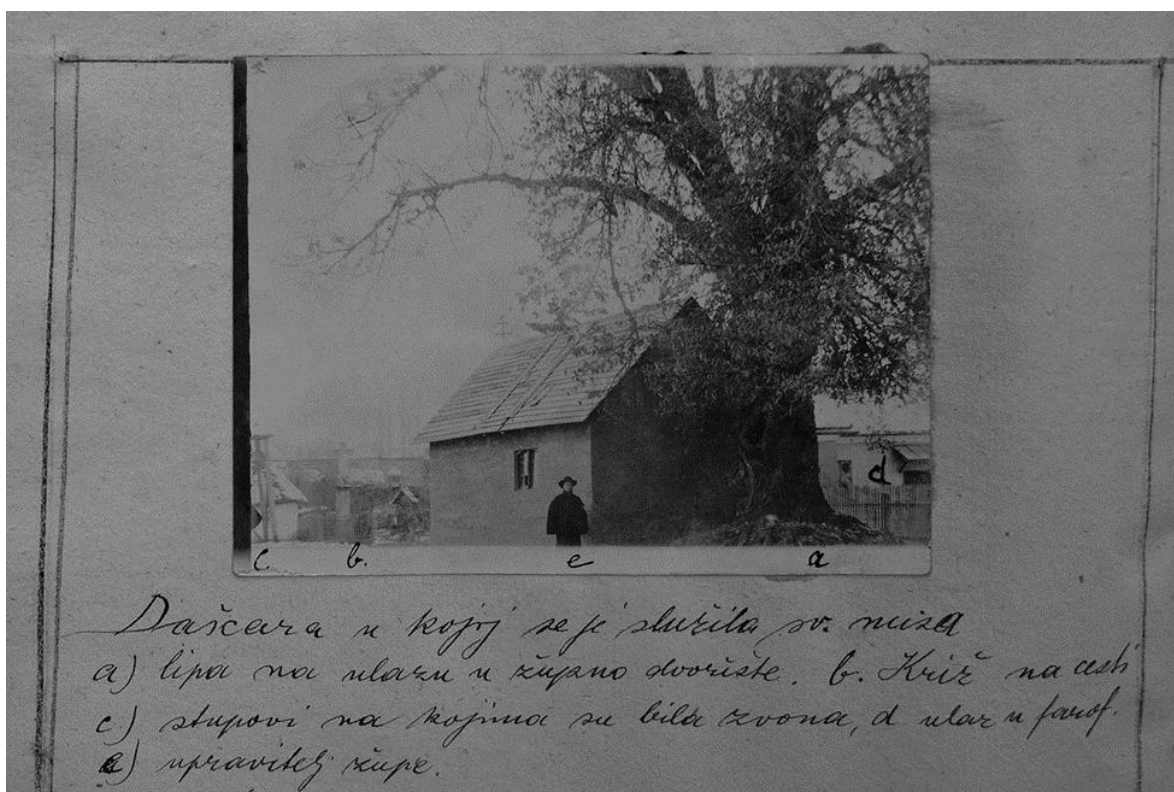
Ukratko, stajale su ona stoljećima, redale se zgrade lijepe ili tužne, hrvatski narod ovoga kraja je vjerovao u svoje utvrdu, vjerovao čvrsto da će ga očuvati od svakog zla. Prolazila tako stoljeća, rani i srednji vijek, oko utvrde narod raspršen u slamnatim potleušicama, stisnutim u njedrima rječice Kozarevčice ili raširen po kolibama na pitomim vinogradarskim obroncima podno Bilogore. A tada naiđe tamno razdoblje naše povijesti. Naiđu Osmanlijske horde rušeći i paleći sve ispred i iza sebe. Prvo padoše hrvatski velikaši zajedno s vjernom vojskom na Krbavskom polju (1493.) a zatim stigne ista gorka sudbina i na Mohačkom polju (1526.) s porazom Hrvatsko-ugarskog kraljevstva protiv Osmanskog carstva. Stignu tako Turci u Podravinu sve do rijeke Drave. Osvojena je Virovitica, Gorbonuk je Franjo Tahy sam zapalio. Razoriše janjičari naš Bušpangrad a narod se razbježi i raseli tko zna na koje strane svijeta. Od 1552. godine ovim krajevima zavlada pustoš i zvjerad sve do početka 18. stoljeća.

U 18. stoljeću Austro-ugarska monarhija ponovo reorganizira Vojnu krajinu, te osim gradnje većih i manjih utvrda, naseljava kraj seljacima iz drugih krajeva Hrvatske i sjeverne Bosne kako bi od njih dobila profesionalne vojnike koji su trebali paziti na svaki mogući turski napad.

Prema neslužbenim zapisima kozarevački kraj naseljavaju najvećim dijelom Ličani. Grade kuće i kozarnice kako bi živjeli od stočarstva jer je zemlja ovdje škrt, osjetljiva i malo daje a puno uzima. Po nastambama za koze eto nam imena Kozarevac. Gradina i Bušpangrad budu zaboravljeni i nikada do kraja istraženi.

SAMOSTALNA KAPELANIJA OD 1789. DO 1819. GODINE

Zbog udaljenosti od središta župe u Kloštru Podravskom, Kozarevcu su pripojena sela Grabrovnica i Suha Katalena 1789. godine kada je ovdje dobiven status samostalne kapelanije. Njome su upravljali samostalni kapelani Nikola Kosar, Antun Novak i Ivan Konstantin. Godine 1802. izgorio je župni dvor u Kozarevcu te je ona opet došla u jurisdikciju kloštranske župe. Nakon 17 godina ovdje je opet stvorena samostalna župa kojoj su pridružena sela Grabrovnica, Bedenička, Bačkovica, Mala Črešnjevica, Ribnjačka i Suha Katalena.

Prije građenja nove crkve misa je služena u daščari

ŽUPA KOZAREVAC OD 1819. GODINE

Popis župnika, upravitelja župe:

Red. broj	Ime i prezime	godina boravka	kratak opis značenja	PRIMJEDBA Biskupi ZB
1.	Josip HOVANEĆ	1819-1831.	Zapis na latinskom.	Maksimilijan

				Vrhovec, Aleksander Alagorić
2.	Franjo Ksaver POŠTUVANČIĆ	1831-1844.	Zapis na latinskom.	Aleksander Alagorić, Juraj Haulik
3.	Bernard MRAČIĆ	1844-1845.	Zapis na latinskom.	Juraj Haulik
4.	Luka KOLARIĆ	1845-1852.	Zapis na latinskom.	Juraj Haulik
5.	Ignacije MAŠEK	1852-1854.	Zapis na latinskom.	Nadbiskupi: Juraj Haulik
6.	Ignac Stjepan KLEMENČIĆ	1855-1869.	Zapis na latinskom. Detaljno zapisivao zbivanja u župi za svaku godinu.	Juraj Haulik
7.	Eduard MRAK Vrlo kratko boravio u župi.	01.01.1870- 26.05.1870.	Došao iz Đurđevca 1. siječnja 1870. i bio do 20. svibnja.	Josip Mihalović Nema zapisa već kratke napomene.
8.	Đuro PAVEŠIĆ Dao popločiti crkvu, oltare i sakristiju, nabavlja barjak, svijećnjake, 1874. udari ga kap, popravljen štagalj i gospodarske zgrade (pokrivene slamom), kupljeno veliko zvono, kupio 5000 čokota i dao posaditi u župni vinograd,	1870-1887.	prestaje obveza župljana za davanje težaka, još 2000 čokota, dograđena klijet, na crkvi opet popravljen stolarija, popravljen i stan, izgradio sušionu mesa. 1880. veliki potres oštetio crkvu. Postavio križeve na grobljima. Podignut križ kod vinograda u Sarom brijegu. Umro je 2. veljače 1887. bez oporuke. <u>Zaista vrijedan župnik.</u>	Josip Mihalović
9.	Josip ŠAFRAN 1889. godine napravljena je ograda oko crkve.(937 metara). 1888. g. napravljen je popis župe. Župljana: Grabrovnica 535,	1887-1890.	Kozarevac 511, Suha Katalena 630, Mala Črešnjeвица 78, Bedenička 101, Ribnjačka 125. Cijela župa 2.356 (mnogi su živjeli po vinogradima).	Josip Mihalović
10.	Gjuro FORKO iz Zlatara 10 godina nije vođena Spomenica za vrijeme župnika Forka. Sadio voćke, bio veseljak. 1892. padala tuča, sagrađena škola u Suhoj Kataleni, 1894. opet tuča, puno se	1890-1900.	Godine 1910. 11. travnja neki je kočijaš Belec bičalom udario župnika po oku tako da mu ga je izbio a zatim ga nastavio tući. Od zadobivenih rana umro je u bolnici Sestara Milosrdnica i	Josip Mihalović

	piše o vinogradu, 1896. gradi se u Kozarevcu škola i školski stan.		pokopan u Ladislavcu, župa Zlatar. Ljudi su i ovdje jako žalili za svećenikom koji je zaista volio narod.	
11.	<p>Matija POŽEGA Rodom iz Karlovca. Ističe veliko siromaštvo u župi, župni objekti s crkvom u lošem stanju, zapisuje da je crkvene zemlje malo (ograda 1,5 rali i livada u Šarju kod Sesveta). Za crkvu je zapisao da je „crkva-stan Božji na zemlji, ta je takova u Kozarevcu, kojoj će se radi njezine derutnosti, nespretne forme itd. teško koja slična naći u okviru prostrane nadbiskupije zagrebačke“. Stoga je župnik Požega odlučio radikalno popraviti. Njegovom brigom i marom popravljene su i obnovljene crkvene stvari, popravljen je stan, potpuno su popravljene gospodarske zgrade, 1903. podignut novi križ na ulasku u selo, kupljeno gotovo 5 rali zemlje u Kozarevcu, 1904. odluka o gradnji plota, ove godine</p>	1901-1908.	<p>vlada nesnosna vrućina (puno dobrog vina), sljedeće godine izgrađen plot kojega je gradio poduzetnik Mirko Barac, trgovac iz Kloštra. Prvi dogovori o gradnji nove crkve, pročišćen je zdenac i nabavljen novi lanac, ograđeno mjesno groblje. 1907. prodana je livada Šarje (Mati Huđeku, 2.400 kruna) i kupljeno zemljište u Kozarevcu (od Mije Morija za 2 200 kruna). 1908. dijeljena Sveta potvrda i vizitacija kanonička posvećena biskupu Ivanu Krapcu. -Kako je župnik bio bolehljiv i slaboga zdravlja otišao je na oporavak u Opatiju, ali žuđenoga zdravlja žalibože našao nije -piše R. Makovec.</p>	Juraj Posilović
12.	<p>Rikardo MAKOVEC Rodio se 13. 03. 1880. u Zagrebu od oca Josipa, kr. oficijala i majke Marije r. Blaškov. Od pučke škole do sveučilišta završio je u Zagrebu te je zaređen za svećenika 19. srpnja 1903. godine po nadbiskupu dr. Jurju Posiloviću. Kapelanom je bio u Selima Zagorskim i Kašini, zatim upravitelj</p>	1908-1919.	<p>Tuži se na gazdaricu i kaže kako mu je teško bilo. Crkva nikakva, farof u strašnom stanju. Pokušava urediti župni vinograd i opet uvesti da župljani daju težake. Župnik je vodio veliko slavlje u Grabrovnici 28. 09. 1909. prigodom otkrića spomen-ploče Petru Preradoviću. 15. 08. blagoslovljen je novi</p>	Juraj Posilović, Antun Bauer

	župa do 1908. u Kašini i Moravču. U Kozarevac je po velikom snijegu došao 4. siječnja 1909. godine gdje je našao "klafter" drva.		križ u Maloj Črešnjevici. Nabavljen je novi Božji grob. Izradio ga je stolar Janko Roginić iz Kloštra Podr. 1912. godine opet posađeno 4 000 cijepova u vinograd. U 1917. g. 2 mj. liječen u Zagrebu. Otišao 5.08.1919. nakon velikog razočarenja u ljudima.	
13.	Franjo IGRČIĆ	1919-1920.	Boravio u Kozarevcu od 5.08.1919. do 30. 11. 1920. Nema zapisa o radu.	Antun Bauer
14.	Adam Josip FÜSTÖSS Bivši župnik u Vrhovcu kod Karlovca. Došao u župu i kraj za koji nikada nije čuo. Prigovara da je sve oko crkve i župnog dvora zapušteno. Zapisuje da župa ima oko 5 000 duša i četiri škole.	1920-1926.	Vinograd je našao zapušten tako da je ponovo morao saditi trsje. 1922. Nabavio sv. Križni put. 1926. godine napustio je župu i preuzeo župu u Šandrovcu.	Antun Bauer
15.	Ante BUBANIĆ Upravu župe je preuzeo 21. 12. 1926. Zapisuje da je crka izvana, župni stan i gospodarske zgrade u mizernom stanju.	1926-1948.		Antun Bauer, Alojzije Stepinac (1937-1960.)
16.	Dragutin DENAČIĆ Rodom iz Apatije kod Ludbrega. Ostao u Kozarevcu 42 godine. 1990. otišao u mirovinu u svoju kuću u Kloštru Podravskom.	1948-1990.	Umro je u virovitičkoj bolnici 16. rujna 1997. godine i dva dana kasnije pokopan na groblju u Kozarevcu. Zlatna misa služena 30.04. 1995.	Franjo Kuharić (1960-1970)
17.	Antun VILK Rodom iz Vrbove.	18.03.1990- 9.09.1990.	Vratio se u svoju župu, no zbog zdravstvenih tegoba napustio svećeništvo i navodno umro u Zagrebu.	Franjo Kuharić
18.	Vladimir TRKMIĆ Obnavljao crkvu i župni stan. Realizirao veliki projekt prekrivanja krovšta crkve	1990-1998.	bakrenim limom 1997. godine. Za Uskrs 1999. godine izgorio je kompletan oltar posvećen Mariji Pomoćnici.	Franjo Kuharić, Josip Bozanić
19.	Mijo LASOVIĆ Pored redovnih crkvenih	1998-2002.	Ostao zapažen kao 'narodni župnik'.	Josip Bozanić

	obveza vršio manje popravke.		Vjeronaučnu dvoranu uredio iznutra.	
20.	Josip DRVODERIĆ U Kozarevcu od 19. kolovoza 2002. Rodom iz sela Novakovec u Međimurju.	2002-2004.	Započeo gradnju vjeronaučne dvorane, darovao zemljište za dječje igralište, započeo inicijativu za gradnju crkvice u Maloj Črešnjevici koja bi bila posvećena bl. Ivanu Merzu.	Josip Bozanić
21.	Nikola BENKO U velikoj mjeri uredio župni dvor iznutra i izvana. Radio na dovršenju dvorane i asfaltiranju dvorišta, no u kratko vrijeme	2004-2006.	i bez dovoljno sredstava nije se sve moglo urediti. Odlazi za upravitelja župe sv. Ferdinanda u Ferdinandovac.	Josip Bozanić
22.	Tomislav LESKOVAR Župu preuzeo za Rokovo 2006. godine.	2006-	Nastavio uređivati župni dvor. Pokrenuo veliki projekt uređenja crkve za svečano obilježavanje njene 100-godišnjice od izgradnje (2007.).	Josip Bozanić

“Prema zapisu župnika Szarage iz 1780. godine u selu Kozarevcu je 1745. godine sagrađena drvena kapela. Nalazila se u sredini sela, izvan kuća, a oko nje je groblje. To je gotovo isto mjesto gdje je i danas župna kozarevačka crkva. Kapela je bila podzidana, ciglama popločena i imala je tri oltara i sakristiju.

Komarnički arhiđakon je tu kapelu pohodio 8. svibnja 1750. godine i opisao je. Veliki je oltar na dva kata. Središnje na prvom katu drvenog retable je slika: Smrt Svetoga Franje Ksaverskoga. Među stupovima sa strane smješteni su kipovi-Sveta Katarina, djevice i mučenica i Sveta Barbara, djevice i mučenica. U gornjem katu, to jest-atici, slika je Svetoga Donata, biskupa, zaštitnika vinogradara, dok je među manjim stupovima uz sliku nalaze kipovi: Sveta Katarina Sijenska i Sveta Klara, djevice, redovnice.

Ova dva posljednja kipa Katarina Sijenska i Klara Asiška-nalaze se sačuvani u onoj kapelici uz cestu, nedaleko župne crkve u Kozarevcu. Po njima bi se moglo zaključiti, da je i opisani veliki, izvorni oltar u staroj kapeli Svetoga Franje Ksaverskog u Kozarevcu također djelo Stjepana Szeverina iz Križevaca, kipara, koji je upravo tih godina bio vrlo djelatna u našoj Podravini od Koprivnice do Virovitice.

S lijeve strane glavnog oltara u kozarevačkoj, drvenoj kapeli, 1750. godine je bio oltar Svetoga Ivana Krstitelja a s desne strane oltar Svetoga Roka. Na oltarnim stolovima ovih oltara bile su samo slike spomenutih svetaca a s prednje strane tih oltara bili su oslikani antipendiji.

Szaraga navodi da je 1780. u kapeli bila i propovjedaonica, kor i oslikani tabulat-crkveni strop. Imala je i mali tornjić sa zvonovima. U sakristiji se nalazio jedan srebrni, pozlaćeni kalež kao i sve potrebno za Misu (o.f.m. Paškal Cvekan “Od Gorbonuka do Kloštra Podravskog”, str. 84.)

Prvi počeci dogovora o gradnji:

„Godine 1906. poslao je župnik na visoku vladu molbu da se na temelju nalaznoga zapisnika pokrene pitanje za izgradnju nove crkve u Kozarevcu. Molba je poslana prvih dana mjeseca ožujka a odnosne nacрте za crkvu dobio je mjesni župnik od Presvijetlog gospodina župana Teodora Georgijevića. Nacrti su to crkve u Nevincu, koja je jedna od najljepših crkava koje su u najnovije doba građene u Bjelovarskoj županiji. Blagajna župne crkve u Kozarevcu tako je siromašna da nije u stanju bila platiti nacrt i odnosni troškovnik, pa se je župnik na gornji način pomogao. Kad je visoka vlada potrebnom proglasila izgradnju nove crkve u Kozarevcu onda je mjesni župnik sakupio sve potrebne podatke u predmetu novogradnje crkve. Tako: poslao je Kot. oblasti brojni iskaz župljana, iskaz o stanju crkvene blagajne, od triju občina nabavljenju Katastralnu površinu svih zemljišta koje uživju župljani i njihovu poreznu snagu. Kad je sav materijal sakupljen bio odredila je Kr. žup. oblast doprinosbenu raspravu u svrhu namaknuća svote od 79.000 kruna, potrebne za novogradnju župne crkve u Kozarevcu. Rasprava bude održavana u Kozarevcu na da 10. studena t.g. Sjednici je predsjedavao i raspravu vodio žup. tajnik dr. Hoholač a istoj prisustvovahu Kr. žup. nadinžinir Milan pl. Luterotti, Kr. kotarski inžinir Stevo Milojčić, Kr. kotarski predstojnik Dragutin Spoja, tri občinska načelnika i iz svakoga sela 4 zastupnika. Na ovoj raspravi na nagovor mjesnog župnika župljani su na ime novogradnje obećali i potpisali svotu od 20 000 Kr. uz opasku da ne budu davali niti vozne niti ručne težake. Za daljnu svotu bude moljena Visoka vlada“ zapisao je kasnije Rikardo Makovec. Molbu je napisao Matija Požega.

Godina 1908.

Ove su godine, dne 23. travnja, donijele Narodne novine preugodnu vijest da je visoka vlada za novogradnju župne crkve u Kozarevcu doznala potporu od 57. 500 Kruna. Do ovako velike potpore došao je župnik time što je išao osobno k Vladi i što je s njim kod Vlade veliki župan bjelovarski Teodor Georgijević molbu osobno i toplo preporučio.

Smrt Matije Požega

Kako je župnik Matija Požega i dalje pobolijevao nakon povratka iz Opatije, gdje je bio dva mjeseca, vratio se je kući gdje ga na 12. prosinca 1908. godine u 10 sati na večer zateče nagla smrt (puknuće aorte). Primio je Sv. pomast i ispustio svoju plemenitu i patničku dušu.

Mnogo je njegovoj smrti doprinijelo i to što on nije razumio župljane a ni oni njega. Navodno je bio i jedan treći razlog. Pokojnikov sprovod je bio 15. prosinca kojega je vodio vicearhiđakon Željko Radovanović uz asistenciju Stjepana Dikanovića pokojnikova školarca i župnika u Cigleni. Župnik Đuro Dolen iz Šandrovca je imao nadgrobni govor. Pokopan je pokraj groba učitelja Đure Žarkovića iz Grabrovnice. Majka mu i sestra podigle kameni spomenik a grob i danas postoji te ga godinama školska djeca i župljani uređuju i održavaju.

-Pokojnik si je stekao velikih zasluga za novogradnju crkve, upotrebljavao sredstva koja su mu subrača zamjerala, ali istina je to: svojega dobra i vlastitu korist nije tražio. Bio je plemenit i pošten a to što je njegova okolina na njegov račun griješila to on siromak u svojoj velikoj dobroti nije bio kriv.

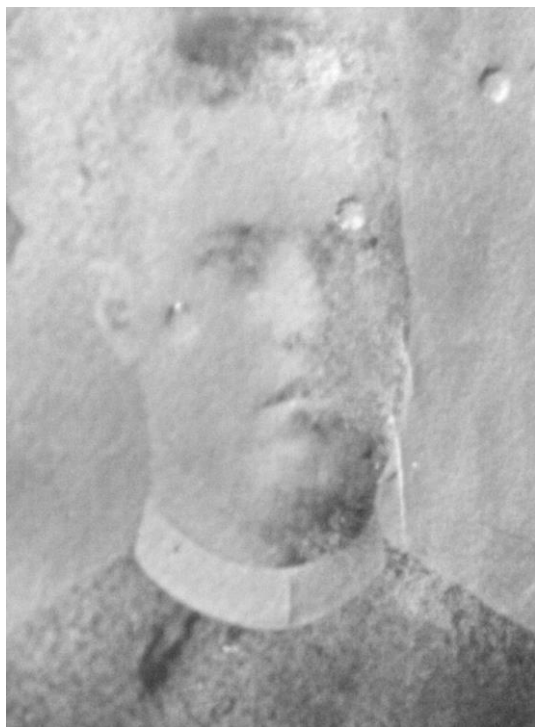
Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna neka mu svijetli.

Dragi successore. Kad stupiš u crkvu sv. Franje sjeti se svojega predšasnika i pomoli se za pokoj njegove duše. (R. Makovec)

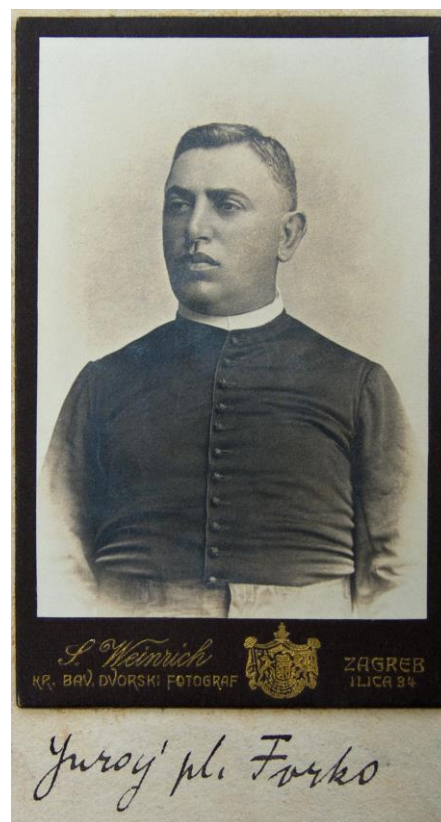
GRADITELJ RIKARDO MAKOVEC

Nakon što je opisao u najtamnijoj slici prilike u crkvi, stanu i župi Rikardo Makovec je zapisao: "No mislim za Kozarevac je i to dobro. Ionako sam poslan da sagradim i uredim crkvu, pa onda zbogom Kozarevac a za stan neka se brine kome se bude to dopalo da ostane a ja ajde opet dalje crkve zidati". Pomirivši se sa sudbinom, a bio je

vesele naravi i čudi, počeo je poslove obavljati.. Prvo je pogledao župni vinograd, 21. siječnja 1909. godine i kaže da mu je bilo kao da mu je netko “porinuo nož u srce”.

Rikardo Makovec

GRADNJA NOVE CRKVE

Dakle, godine 1908. bili su gotovi projekti i osigurana sredstva za gradnju nove crkve. To je sve u vrijeme župnika Matije Požege evo kako je naknadno zapisao događaje Rikardo Makovec:

Početak kolovoza 1908. godine srušena je stara crkva “malena, niska, podrta, upravo sve samo crkva ne”. Srušena je brzo jer je i ona sama pomagala da je više ne bude. Bila je svjedokom mnogih lijepih a i mnogih žalosnih događaja. Pohađana je bila od knezova Frankopanskih i drugih velikaša pa do zadnje sirotinje kozarevačke. Došlo novo doba pa starost pred mlađima mora uzmicati, te na žalost niti slika ne osta od nje. (R. Makovec). Rad na gradnji crkve je napredovao jer je novac od 58 000 kr. dala Visoka kraljevska zemaljska vlada, imovna občina 1500 kr. a za unutarnje uređenje doprinijeli župljani 20 000 kr. koji novac im je bio posuđen iz Zaklade Medicinskog fakulteta uz 5 posto kamata.

Početak kolovoza srušena je stara crkva jer je bilo odlučeno da se nova na istom mjestu sagradi. Makovec kaže da je šteta što je nisu dali fotografirati ili nacrtati pa bi tako bila sačuvana u uspomeni. Mise su se služile u daščari koju opisuje Makovec da u nju nisu stali vjernici.

Kopanjem fundamenta počelo se 24. kolovoza 1908. godine. Prvi beton za gradnju tornja stavljen je 7. rujna. Bilo je puno posla jer je zemlja pješčana te se moralo kopati 8,5 metara dok se je došlo do ilovače. Fundament za crkvu je postavljen 12. rujna iste godine. Pri poslu su bili težaci svake narodnosti. Nacrt i ideju je dao vlm. g. Janko Holjac, načelnik kralj. slobodnog glavnog grada Zagreba. Detalje je nacrtao Franjo Erben, kr. građevinar dok je troškovnik napravio Milan pl. Luterotti, kr. županijski nadinžinir. Crkvu je gradio poduzetnik Franjo Revellamt iz Bjelovara, dok je radove nadzirao Josip Skupnišek.

Rikardo Makovec navodi da je radnika bilo puno za tri krune na dan. Naučni težaci su bili po jednu krunu a muški radnici po jednu krunu i 40 filira. Vrijeme je u listopadu bilo kao naručeno za gradnju te je išlo tako dobro da je zgrada 20. prosinca stavljena pod krov. Na svu sreću graditelja jer je već 22. prosinca zapao snijeg koji se nije rastopio sve do ožujka 1909. godine.

Gradnja na podignutim zidovima je prestala jer je u međuvremenu rečeni poduzetnik preuzeo gradnju crkve u Kalinovcu. Nakon mnogobrojnih pritužbi i tužbi na županiju i vladu, gradnja je ipak nastavljena 15. srpnja 1909. godine. “*Tu sam bi od jutra do mraka palir da ne fušare. Svaki cigalj što je u bolti prošao je kroz moje ruke da vidim je li valjan materijal budući su htjeli svindlati*”. (R. Makovec). Do 20. kolovoza bile su gotove bolte i ožbukane. Značajan je datum 28. kolovoza 1909. godine jer su majstori i radnici toga dana postavili jabuku na tornju. Blagoslov je, nakon što su djelomično raščistili materijal, obavljen 7. studenoga 1909. godine. Već slijedeće godine počelo je oslikavanje crkve koje je za 4.000 kruna obavio Ivan Drusani iz Zagreba.

Crkva je građena u obliku križa a u njoj se nalaze tri oltara. Prvi veliki je posvećen Svetom Franji Ksaverskom, lijevo je oltar Svetog Roka koji se u Kozarevcu osobito štuje. Desno je oltar Majke Božje.

PRVA MISA I PROŠTENJE U NOVOJ CRKVI

Dva dana kasnije, 22. kolovoza 2009. godine u crkvi je održano prvo Rokovsko proštenje. Nije teško zamisliti koliko je tu bilo radosti. Župljani su dobro sve očistili i iskitili, postavljen je privremeni oltar. Makovec opisuje da je naroda bilo kao nikada prije. Bili su znatiželjni da vide crkvu.

Već se drugi dan ponovo prionulo poslu tako da je 28. kolovoza 2009. godine postavljena na tornju jabuka i križ. U jabuku je metnuta Spomenica na pergamentu s nešto sitnog novca u jednu limenu kutiju. Cijeli tekst ovako glasi:

“Za papovanja Njegove svetosti pape Pija X. za vladanja Nj. Ces. i Kr. Ap. Veličanstva Kralja Franje Josipa 1. za nadbiskupa Dr. Jurja Posilovića, za banovanja Pavla Baruna Raucha, za velikog župana Georgijevića, za predstojnika Stjepana Vuksana, za upravljanja upravitelja Rikarda Makovca, dana 28. kolovoza je na tornju Kozarevačkom postavljena ova jabuka. Gradili su ovu crkvu Franjo Revellamt, vodio gradnju Josip Skupnišek. (Ostaje jedna nejasna rečenica o bravariji, op. F.B.)

U Kozarevcu dne 28. kolovoza 1909.

Slijede potpisi.

Čudni temelji nove crkve

BLAGOSLOV CRKVE

Gradnja nove crkve je bila završena i presretni graditelji su pripremili njen blagoslov. Zbilo se to 7. studenoga 1909. godine. Blagoslovio ju je podarhidakon Deziderije Radovanović iz Đurđevca. Zbog zanimljivosti tko su bili svećenici u obližnjim župama navodim imena onih koji su prisustvovali posvećenju: Petar Mihinić, župnik iz Pitomače s kapelanom Karlom Blažekovićem, Nikola Medvedec iz Kalinovca, Ferdo Kubović iz Ferdinandovca, Antun Gerber iz Sesveta i Vladimir Vrbanić, župnik iz Turnašice s kapelanom Mirkom Senčićem.

Premda još nije bilo pravoga oltara služena je svečana misa pred mnoštvom naroda.

Za vrijednog župnika Makovca nije bilo odmora. Kako crkva nije imala misnog ruha to je trebalo sve nabaviti u čemu su pomogli župljani. Godina je bila rodna, te je bilo i nešto više novaca.

Ove godine župnik spominje i kapelicu na groblju i "kod Karasa". Dakle kapelica u gornjem kraju Kozarevca spada u red starih crkvenih objekata.

"Hvala dobrom gospodinu Bogu za sva dobročinstva, da mi je dao doživjeti, te se je sretno dogotovila gradnja crkve bez veće nesreće i da smo zimsko vrijeme mogli biti u crkvi, gdje smo bili bar zaštićeni od vjetra". (R. Makovec)

Godine 1910. počela se oslikavati nova crkva, 26. lipnja a dogotovljena je bila 7. prosinca. Slikanje je obavio Ivan Drusani iz Zagreba za 4 000 kruna. Ideju slikarije dao je župnik Makovec i rad je vrlo solidno izveden. Kao primjer navodi se da je za slike potrošeno 120 litara mlijeka.

Oltari, propovjedaonica, ispovjedaonica, krstionica, klekalo i ormar u sakristiji su postavljeni, uz popriličnu muku jer majstor nije bio točan, 10. veljače 1911. godine. Sve je, po nacrtu arhitekta Rauschera, radio stolar Ivan Postružin iz Zagreba. Nabavljeni su i kipovi od firme St. Ulrich Gröden, no tri kipa nisu odgovarala visini po nacrtu i stoga su vraćena. Kasnije je bilo suda s majstorom Postružinom a sud je presudio u korist župnika. U lipnju su postavljeni novi lusteri i ograda pred velikim oltarom. Radnju je izveo zagrebački umjetnički bravar Pavao Cernjak, jako lijepo i solidno.

Ove godine postavljene su nove orgulje za 4 000 kruna. Dostavljač je bio Đuro Dobnik iz Zagreba, dovršene su 8. prosinca a postavljane više od mjesec dana.

Plač za zvonima

Ratna je 1916. godina. Novine pišu kako je vojska Osovine otela tisuće i tisuće topova, pa opet toliko i toliko da je već izgledalo kako Antanta uopće nema topova. "*U Rusiji naše oružje slavno i sjajno napreduje pa zato nas je kao iz vedra neba grom ošinula obavijest od K.u.k Militär komande, popraćena i nalogom prečasnog nadbiskupa Duhovnog stola, da moramo predati crkvena zvona, da iz njih prave topove, taneta i Bog ih pitaj kakove ubojite stvari*". Zgranulo je to dobrog župnika.

"*Tako i kozarevačkoj crkvi sinu tužan dan 28. kolovoza 1916. godine kad skinuše zvona dva i to najmanje od cca 80 kg s natpisom 'gegossen in Gratz 1771.' i srednje od cca 180 kg s napisom 'Na slavu Presvete Trojice i svetoga Franje Ksaverskoga od svojih žuljeva darovaše župljani Kozarevački'. Poduzetnik skidanja u kotaru Đurđevačkom bio nekakav Talijan Farmoni. Kod skidanja ljudi vikali, žene narikale i dale glasno oduška svojoj boli. Nekaj im Bog nigdar rata dobiti ne da kad nam zvone zemaju*". (R. Makovec)

Druga posveta crkve?

Za upravitelja župe Sv. Franje Ksaverskoga, dne 30. studenoga 1920. godine je došao župnik Adam Josip Füstoss. Füstoss ponovo govori da je sada pozvao biskupa Josipa Langa u Zagrebu kako bi ovaj posvetio crkvu 1921. godine. Prije toga je nabavio slike Križnog puta i uredio oltare. Putovi do Kozarevca su bili jako loši tako da bi mogao doći biskup navožen je oko crkve pijesak.

Na dan dolaska obitelj Pongračić je postavila na početku sela slavluk na kojem je pisalo "Blagoslovljen koji dolaziš u ime Gospodnje". Prilikom proslave župniku je popijeno 200 litara vina. Biskupa je s kolodvora dovezao Lihtner iz Kloštra Podravske, koji je bio ravnatelj paromlina. Evo što je biskup Lang tom prigodom zapisao:

"Dana 26. lipnja 1921. na 2. nedjelju po Duhovima posvetio sam ja Dr. Josip Lang posvećeni biskup i generalni pravikar uz sudjelovanje vlč. Milana Beluhana, nadnadarabnika pravostolne crkve zagrebačke i Rikarda Makovca župnika cerskog, Mikole Medvedca podarhiđakona i župnika đurđevačkog, Đure Dolenca župnika u Šandrovcu, Petra Mihinića župnika u Pitomači, Slavka Fištera župnika u Kalinovcu, Stjepana Šinita upravitelja u Kloštru, Martina Benkovića katehete u Đurđevcu, Petra Đipala kapelana u Rači, Franje Igrčića umirovljenika u Šandrovcu, te domaćeg upravitelja Adama Füstessa, ovu župnu crkvu sv. Franje Ksaverskoga. U grobiću su sv. moći sv. Aeneja, Bonifakacija i Barnabe.

U Kozarevcu dne 26. lipnja 1921."

Potpisali: Makovec i Lang. Nije jasno zbog čega je ponovo izvršena posvećenje crkve i to desetljeće od početka njezina korištenja.

Biskup je u Kozarevcu boravio tri dana. Pored brojnih uzvanika na objedu je prvoga dana bilo i učiteljstvo: iz Kozarevca Jakob Golubić, Grabrovnice M. Maletić i Ribnjačke Martin Jandroković. Biskup je osnovao Marijinu kongregaciju u koju se učlanilo 44 djevojke.

Adam Josip Füstoss je 1922. godine, darežljivošću Đure Štirbeca i njegove žene koji su dali 22 000 kruna, kupio sv. Križni put za župnu crkvu a zauzvrat su župnici svake godine u Grabrovnici na dan sv. Josipa i sv. Florijana bili dužni služiti sv. misu za njih.

Godine 1923. u Zagrebu kod majstora Blažine, nešto prije Uskrsa, kupljeno je novo zvono. No, zvonilo je jedan dan jer je drugi dan puklo. Novo zvono od 325 kilograma postavljeno je u listopadu. Na njemu su slike Raspeti Isus i sv. Franjo Asiški (umjesto Franje Ksaverskoga).

Na Sve svete 1924. godine je biskup Josip Lang umro u Zagrebu. Dakle umro je biskup koji je prethodne godine bio u Kozarevcu i ponovo blagoslovio župnu crkvu.

Stari farof u Kozarevcu

GRADNJA FAROFA

Iste su godine, 1910. inženjeri utvrdili da je stan potpuno dotrajavao, gotovo se rušio jer je nastala pukotina od 4 metra duljine i 15 centimetara širine. Za popravak farofa je prikupljeno oko 20 400 kruna te je slijedeće godine trebao biti popravljen. No spis se negdje izgubio tako da je farof došao na red tek 1912. godine. Te godine opet poskupio je materijal te je trebalo još gotovo 10 000 kruna. Firma iz Križevaca Riffel i Fressl trebala je početi s radovima 1913. godine. Sve to vrijeme župnik je bio u farofu čiji su zidovi bili poduprti gredama i daskama, te omazani blatom.

U međuvremenu dolazi do problema s ugovorima o čemu R. Makovec piše: *“Bio sam spreman otići iz Kozarevca. Pođem u Bjelovar k velikom županu da se on zauzme. I zbilja veliki župan Đuro Dedović, makar pravoslavni, zauzeo se osobno, pošao sa mnom u Zagreb, tu je ishodio da je 1. 07. 1913. potpisan ugovor, sklopljen još 10.10. 1912. Poduzetnik je obaviješten 17. srpnja i na 13. kolovoza počeo dovažati šodar iz Suhare za beton. Na prvog rujna počeo se kopati temelj i 10. rujna počelo se betonirati podrum pod nadzorom Franje Erbena, kr. građevinskog oficijala iz Bjelovara a poslije pod nadzorom nadinžinjera Milojčića iz Koprivnice. Radnja bi bila gotova da je graditelj bio malo obazriviji i realniji, te se je samo dogotovilo zidje i ožbukalo, a ja morao ostati još jednu zimu u starom farofu”.* (R. Makovec)

1914. *“Hvala bogu lijepo je počela, a kud sreće da se je i svršila.” Nastavljena je gradnja župnog stana. Počelo se u svibnju i maljati i farbati. U proračunu je bilo i za prvi kat odobreno samo prostom farbom ličiti pa je župnik sam doplatio 120 kruna da se prozori i vrata oboje bijelom emajl bojom. Radio je soboslikar Krupek iz Križevaca a kada su nabavljene peći u Zagrebu konačno je došlo vrijeme da se 10. kolovoza župnik useli u njega”.* (R. Makovec)

Veći radovi na popravku farofa

U vrijeme između dva rata kozarevački farof je bila jedna od ljepših crkvenih građevina u ovome dijelu Podravine. Građen je na kat s dobro raspoređenim prostorijama i velikom dvoranom na katu. Podrum je građen ispod cijelog objekta no nikada nije riješena vlaga u njemu. Za vrijeme većih kiša ili topljenja snijega napunio bi se vodom koja je znala narasti i više od jednog metra. Najviše vremena proveo je u njemu upravitelj župe Dragutin Denačić. O prostorijama je skrbila njegova domaćica Ružica Cindrić. Prostorije su nekoliko puta obnavljane, no vrijeme je ipak napravilo svoje, naime farofu je bila potrebna cjelovita obnova.

“Bio sam razočaran, farof i crva bili su u katastrofalnom stanju, pogotovo farof. Nisam mogao vjerovati da postoji tako zapuštena župa u zagrebačkoj nadbiskupiji. Pitao sam se kakvi to vjernici žive u ovoj župi. Tko je tome kriv da je farof ruševina, da je crkva kao ‘kovačnica’. (Vladimir Trkmić, 1990.)

Nakon dolaska Vladimira Trkmića za upravitelja župe počeli su radovi na obnovi farofa. Prikupio je novac kod župljana te se u vrlo kratkom vremenu uredilo krovšte, okrečen je prvi kat, popravljeni su prozori i podovi. Radovi su trajali puna tri mjeseca u jesen 1990. U 1993. godini župnik Vladimir Trkmić je dao popraviti stubište a novac se namaknuo prodajom trupaca iz farne šume.

Novi farof u Kozarevcu

Veći popravci i nabave u crkvi i farofu

Naravno, prije dolaska Vladimira Trkmića za upravitelja župe, župnici su nastojali obaviti puno radova u župi. Radilo se to gotovo redovito s puno problema i poteškoća.

Kako je zapisao u Spomenicu Ante Bubanić, crkva izvana, župni stan i gospodarske zgrade, su opet kao podrtna bile. Stoga od 1926. godine župnik moli za popravke. Kako župljani nisu imali sredstava ulaganja su trebala biti iz državnog proračuna. Konačno je ministarstvo u Beogradu odobrilo da se od jeseni počne ubirati namet od župljana.

Tek 16. srpnja sastavljen je troškovnik te je odobreno 84 850 dinara za popravke i novu ogradu. Godine 1928. u kolovozu započeo je popravak ograde oko crkve i župnog dvora, te popravkom gospodarskih zgrada a posao je završen u ljeto 1929. godine.

U jesen 1946. godine popravljene su orgulje i na Dan Krista Kralja prvi puta su takve svirale na radost cijele župe, a 1950. ponovo je zasađen vinograd.

Godine 1951. je popravljena crkva izvana a u jesen je vjetar srušio križ tako da je postavljen na novom portalu nešto manji od prijašnjega. Za opravak krova i križa utrošeno je 51 000 dinara. Iste je godine nabavljen kip sv. Ivana Krstitelja za 12 000 dinara.

Godine 1953. 400-godišnjoj lipi je vjetar otkinuo granu koja je polomila ogradu kod bunara. Godine 1954. ponovo su popravljane orgulje za 45 000 dinara a novac je skupljen prodajom drveta iz župne šume.

Godine 1957. je napravljen novi križ na groblje i na dan Svih svetih blagoslovljen. U Suhoj Kataleni je građena kapelica na groblju i prije Božića stavljena pod krov. Na dan sv. Martina blagoslovljena je ova klijet u vinogradu.

U godini 1958. uvedena je električna struja u crkvu i župni stan za 60 000 dinara. Isto je okrečen stan. U Kataleni je dovršena kapelica Blažene Djevice Marije Kraljice.

Iza Uskrsa 1959. godine obnovljeno je krećenje oltara i crkve od stropa nadolje za 132 000 dinara. Opet su 1961. godine popravljane orgulje i održane su misije.

Pod konac 1962. godine postavljeno je raspelo kod kuće Josipa Pongračića, no zima je oštetila glazuru pa se ona sljedeće godine u proljeće obnavlja.

U godini 1966-oj srušen je stari uvoz i jedan dio štale, te načinjen novi štagalj. Dvije godine kasnije okrečen je farof a u crkvi su prebojana ispovjedaonice, vrata a isto tako mali kor i sakristija.

Godine 1972. župni stan priključen na seoski vodovod. Godine 1973. ponovo je obnovljena crkva iznutra. Maknuta je pričesna ograda i spuštена propovjedaonica. Radovi su stajali 350 000 dinara, a odmah su u župnom dvoru uređene dvije kupaone i WC. Godine 1974. nabavljen je prvi razglas u crkvu. Godine 1975. kupljene su klupe z crkvu, 12 komada po 300 novih dinara. Godine sagrađena je dvorana na temeljima stare pecare. Sljedeće je godine dovršena kao “vjeronaučna dvorana”.

Godine 1981. kupljene su električne orgulje Roland, kupljene u Danskoj. Sve to i nove klupe u crkvu plaćeno je 100 000,00 novih dinara. Orgulje je, na Dan Marije Pomoćnice kršćana, blagoslovio Tomislav Hrupec, župnik iz Podravske Sesvete. Pred firmu je obitelj Tišljarec iz Pitomače darovala dva tepiha koji su postavljeni pred oltare Majke Božje i sv. Roka. Zanimljivo je da je biskupa Kokšu, prigodom firme, pozdravio glazbeni sastav kojega je uvježbao župnik Denačić (glavna je pjesma bila Ja sam junak iz doline...). Firmanika je bilo 145.

Godine 1983. počela je gradnja crkve u Grabrovnici. Dana 12.08. 1984. blagoslovljena je crkva u Grabrovnici. Grabrovnica je godine 1985. na dar dobila slike Križnoga puta, dar obitelji Mate Strahonije iz Australije. Kupljene su i tapecirane klupe. Godine 1986. obitelj Strahonija daruje u Grabrovnici kalež a obitelj Imbre Orendo u Kozarevac daruje sliku Posljednja večera. Godine 1987. grom je udario u crkvu tako da je nastala velika šteta na električnim instalacijama i sve se trebalo popraviti. Uvedena je trofazna struja. Godine 1988. ponovo je okrećena crkva iznutra i uspostavljen je sustav električnog zvonjenja.

Pripreme za ponovo uređenje crkve proveo je u zimu 1990/1991. župnik Vladimir Trkmić. Predračun je iznosio 100 000 DM (njemačkih maraka ili 900 starih milijardi dinara). Za izvođača radova izabran je Segrad iz Đurđevca, radove je vodio Martin Dent iz Kozarevca a sve nadzirao Mato Dent iz Grabrovnice. Obnova je završena 18. kolovoza 1991.

U 1992. ponovo su popravljane orgulje za 70 000 hrvatskih dinara. Te je godine minirana crkva Svetog Martina u Maloj Črešnjevici. U Kozarevcu je obnovljena kapelica kod kuće Ivana Štukara.

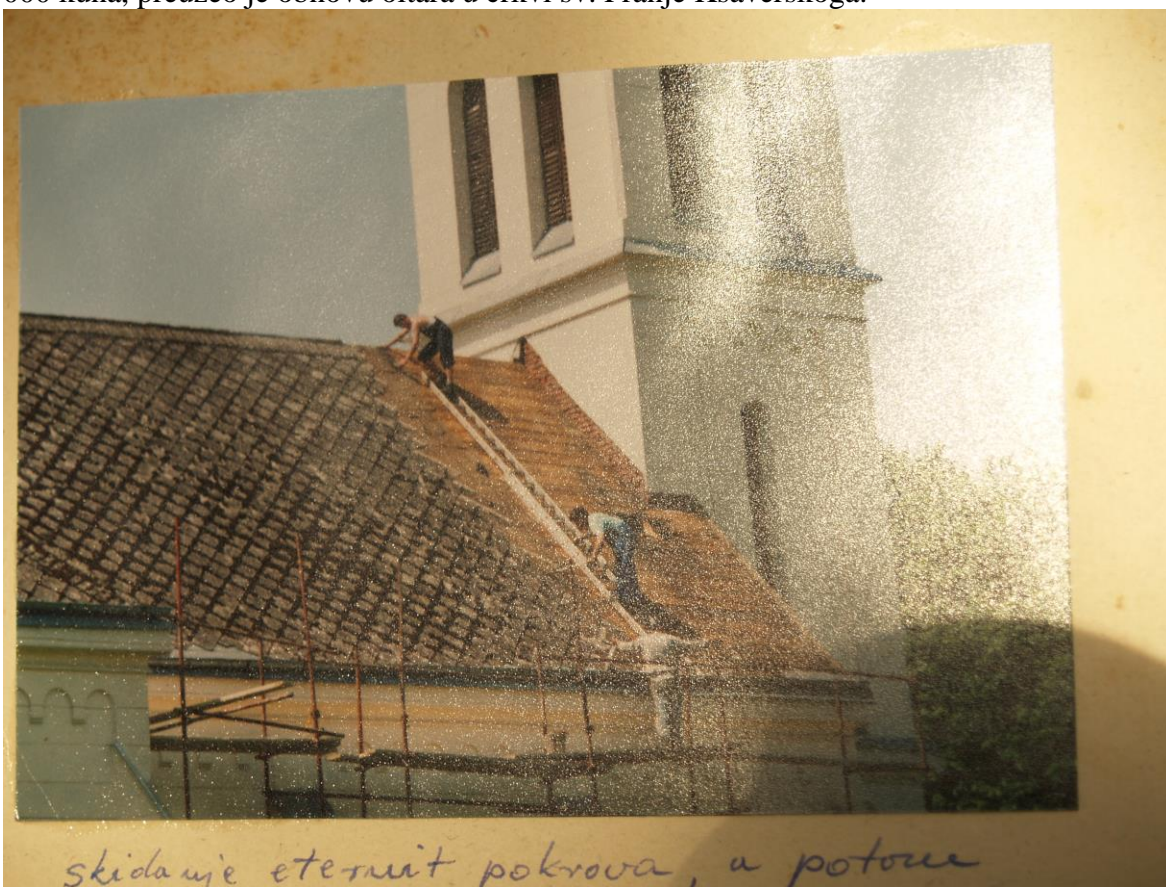

Farof, stara dvorana i staro stubište

PREKRIVANJE CRKVE U KOZAREVCU

Nakon 4 godine kako je bio upravitelj župe Vladimir Trkmić je pripremio prekrivanje župne crkve Svetoga Franje Ksaverskoga bakrenim limom. Nakon što je prikupljena sva potrebna dokumentacija poslove je preuzeo majstor Ivan Lovrak iz Đurđevca. Prema troškovniku prekrivanje je stajalo 313.000,00 HRD ili 89 000 DM. Sve je počelo u proljeće 1997. godine. Biskup Marko Culej je blagoslovio završetak radova na krovu 18. 10. 1997.

Dne 18.02.1998. majstor Ivan Jendrašićkin Mandrak, majstor iz Đurđevca za 38 000 kuna, preuzeo je obnovu oltara u crkvi sv. Franje Ksaverskoga.

skidanje eternit pokrova, a potom
Prekrivanje crkve 1997. godine

OSTALE ZANIMLJIVOSTI

Tuča od pola metra

Godina 1910. je bila vrlo slaba. Zima je bila zla. Za pokojnog. Matiju Požegu je utemeljena zadužbina od 240 kruna s tim da se svake godine služi javna pjevana misa na dan njegove smrti, 12. prosinca. Kada je prestala ova zadužbina iz crkvenih se podataka ne može doznati.

Petog kolovoza te 1910. godine u 17 sati pala je užasna tuča. Led se mogao lopatom grabiti i prouzročio je ogromnu štetu na poljoprivrednim usjevima. Stradao je župni vinograd kojega župnik namjerava regenerirati, no ne može dobiti pomoć vlade, ni zajam, a ljudi odbijaju dati besplatnu pomoć. Evo stravičnog opisa nevremena koje je zateklo radnike u 'ogradi'. *“Dne 19. rujna 1913. godine, oko 6.15 sati popodne najedanput kako god je bio krasan i lijep cio dan, se zacrni nebo ko u pola noći i u tili čas počne padati tuča da sam jedva sa ograde kući dohježao. I to tuča kao šaka, takove tuče nisam nikada vidio niti mi je Bog ne daj nikada više vidjeti. Leda je bilo u visini po metar, da su radnici morali si lopatama praviti put do staroga farofa na večeru. Drugi dan bilo ga je (leda) još 15 centimetara visine”.* (R. Makovec)

Dne 26. travnja umro je metropolit dr. Juraj Posilović a naslijedio ga je dr. Ante Bauer.

U susret Prvom svjetskom ratu

Na dan proštenja sv. Ivana, 28.06. 1914. godine u Sarajevu se dogodio atentat na prestolonasljednika Franju Ferdinanda i njegovu suprugu vojvotkinju Hohenberg, r. groficu Hohek. Makovec kaže da je “sve kipjelo mržnjom na Srbiju, kao naručiteljicu tih ubojstava”. Tako je Austro-ugarska poslala 23.srpnja Srbiji demarš u kojem se tražilo da u roku od 48 sati prihvati što u noti stoji. Srbija toga nije učinila pa joj je 28. srpnja najavljen rat. U mjestu su u 15 sati 26. srpnja polijepljeni plakati za mobilizaciju i time je praktički počeo Prvi svjetski rat.

Dne, 26. kolovoza 1914. je umro sv. otac papa Pio X. od žalosti što se je rat razmahao. Za papu je 4. rujna izabran Benediklo XV.

Prvi vojnik koji je pao 'na polju slave' bio je Imbro Matvić iz Suhe Katalene, na dan sv. Roka, 16. kolovoza 1914. za vrijeme juriša pogođen u srce, kod mjesta Krupnja.

Već 1915. godine mnogo je mladih na brzinu prošlo vježbe i poslano u kader. Prepričano u rat su povučeni muškarci, gospodarstva su preuzele žene koje u početku divno zamjenjuju gazde, no kada siromašne počinju dobivati ratnu potporu i ostale se se polakomile za njom. Počinje cvasti šverc svim i svačim a naročito s duhanom, šećerom i odjećom. Mnogi su se obogatili na račun seljačke muke jer su za predano žito dobivali nekakve pismene potvrde koje nisu nikada naplaćene. Tako je prošla i ta godina a nova je počela sa željom da se završi rat.

Bojna truba ne prestaje trubiti

U 1916. godini nastavlja se rat. Zavladała skupoća. Dne 22. studenoga umro je Franjo Josip I. nakon 68- godišnjeg vladanja. Za kralja je u Buzinu izabran Karlo IV. dana 30. prosinca. Hrvati nisu sudjelovali u ovom izboru.

“Završavam ovu godinu sa smjernom i žarkom molitvom da anđeo mira donese maslinovu grančicu, da se tomu ljudskom klanju učini kraj. Dao dobri Bože što prije”. (R. Makovec)

Godine 1917. još bijesni rat. U vojsku pozivaju gotovo dječake od 18. godina i šalju na frontu. Da bi izbjegli ratna klanja sklanjaju se mladići u Bilogoru i oko rudnika i područja Ribnjačke nalaze skloništa. Narodi ih hrani i snabdijeva potrepštinama, te o svemu šuti tako da su žandari bili nemoćni.

Kao primjer dobrog gospodarenja može se navesti primjer da u župnoj staji ima 12 krava i 4 junice. To je opet bilo pogodno da zemlje i vinograd budu dobro pognojene i da daju velike prinose u vrijeme normalnih godina.

Tužan odlazak

U rat se umiješala Amerika. U Španjolskoj, u Madridu, se pojavila ‘španjolska influenza’ za koju Makovec kaže da nije ništa drugo nego plućna kuga. Pomorila je 12 milijuna ljudi u Europi bez obzira na spol ili dob. Kao preventiva protiv bolesti ljudi su uzimali rakiju i jako crno vino. K tomu je u rujnu u Kataleni i Kloštraskom Bregu griža. Župnika su u noći opljačkali oni isti koje je pomagao a bili su zelenom kadru. Čak su mu zaprijetili i ubojstvom. Te noći opljačkali su, a među njima je bila i jedna žena, birtiju i dućan. Župnik imenom i prezimenom navodi i ‘domaće’ ljude koji su se pridružili pljački. Stradao je i učitelj Jakob Golubić u svojoj klijeti. Kasnije su ljudi iz Suhe Katalene zaprijetili pljačkašima da će ih zapaliti ako ne vrate opljačkane a sve su na kraju riješili vojnici koji su razbojнике odveli u zatvor u Bjelovaru.

Sve je to na kraju prevršilo mjeru tako da je Makovec zatražio premještaj u drugu župu. *“Odurno mi ih bilo gledati kako se jedan na drugoga izgovara, pa kada sam se sjetio što sam im učinio, a kako su mi platili prošla me je volja i za rad i za sve. Budući da su se pojavile opet bande pljačkaške, došla je u Pitomaču i Kloštar vojska. Na Božić bilo je pet stotina vojnika da čuva red. Koliko sam molio Boga za mir pa eto kako mi je početak mira donio propast”*. (R. Makovec)

U početku 1919. godine župnik je još čekao premještaj i u međuvremenu opisuje kako su smradovi do temelja opljačkali župnu klijet pa su čak pokrali 4000 mladih korijenaka koji su tek dali prve grozdove. Makovec opet trži premještaj, no dobije samo tri mjeseca odmora koje je proveo kod učitelja u Grabrovnici. Konačno je došlo rješenje 20. srpnja 1919. godine o premještaju. Otišao je u Stubičke toplice a župu je 5. kolovoza preuzeo Franjo Igrčić.

Svemu ovome nije potreban komentar. (F. Bartolić).

Tako je završio dobri čovjek koji je najzaslužniji za izgradnju prekrasne crkve u Kozarevcu, velikog župnog stana i uzornog vinograda. Župi je priskrbio i nekoliko dobrih njiva, te je posjedovao veliki broj stočnog blaga!

Ubojstvo u beogradskoj skupštini

Ante Bubanić zapisuje: “Iste godine (1928.) 20.VI. zbio se strašan politički zločin u Skupštini u Beogradu protiv zastupnika Hrvata. Neki Puniša Račić, srpski radikal, ubio je tog dana u skupštini iz revolvra ‘parabeluma’, hrvatske zastupnike dr. Đuru Basaričeka i Pavla Radića a smrtno ranio vođu HSS Stjepana Radića, te dr. Ivana Pernara i Ivana Grandu.

Dne 8. VIII. Podlegao je svojoj teškoj rani Stjepan radić u Zagrebu, te s velebnom pompom 12. VIII. Otpraćen na Mirogoj na vječni počinak”. (A. Bubanić)

Godine 1930. po prvi puta od kada postoji nova crkva provedene su sv. misije od 4. do 11. svibnja. Ovdje su bili Isusovci iz Zagreba Ilija Gavrić i Tomo Gavrić.

“Godine 1936. doživjela je župa Kozarevac veliku slavu i to prvi puta od kako postoji. Dne 24. svibnja bila je ovdje prva sv. misa, takozvana primicije, koju je služio domaći sin Stjepan Santo. Misa je bila pod vedrim nebom, pod starom višestoljetnom lipom uz mnoštvo naroda domaćeg i stranog”. (A. Bubanić)

“Godine 1938. dne 27. ožujka, u nedjelju, poslije poldanje sv. mise iznenadio nas je jaki potres baš u vrijeme kad je župnik krstio jedno dijete. Taj je potres načinio dosta štete u crkvi, gore ispod svoda, te na koru iza orgulja a ispremetao je mnoga cinasta svirala. Izlazna točka bila mu je oko Koprivnice gdje je počinio ogromne štete. Ovdje na župnom stanu imade prilična šteta na prvom katu”. (A. Bubanić)

Iste je godine Grabrovnica dobila novo groblje, tako da svako mjesto ima svoje groblje a u Suhoj Kataleni, na Zabrdi blagoslovljen je novi drveni križ.

“Iste godine podigli su si seljani u Maloj Črešnjevici novo groblje, koje im je za to određeno bilo prigodom diobe zajednice, te si ga krasno ogradili betnoskim stupovima i žicom i podigli krasno raspelo u sredini groblja. Dne 26. svibnja bilo je groblje svečano blagoslovljeno (na samo Spasovo), blagoslovio ga dozvolom Duhovne vlasti domaći župnik Ante Bubanić koji je i služio svečanu sv. misu na groblju dok je krasnu i dirljivu propovijed izrekao domaći sin velč. Stjepan Santo, upravitelj župe u Garčinu, biskupije Đakovačke”. (A. Bubanić)

Iste godine i Bedenička dobiva groblje.

Kako se u naredne dvije godine nije dogodilo niša posebno zanimljivo stižemo do ratne 1941. godine.

Samo s nekoliko rečenica govori se o proglašenju i priznavanju Nezavisne Države Hrvatske, savezništvu s Hitlerom, Musolinijem i Japanom, te dolasku partizana koje župnik očito nije obožavao. Za vrijeme rata pola Ribnjačke je spaljeno a Kozarevac je jako opljačkan. Najviše štete su načinili Čerkezi.

Godine 1946. dne 22. kolovoza bila je firma u s preko 800 firmanika. Kako je župnik već bio star tražio je kapelana a određen je Dragutin Denačić, rođen 24. ožujka 1919. godine u Apatiji, župa Ludbreg. U Kozarevac je došao 21. rujna 1946. godine a samo dva dana kasnije blagoslovio je obnovljeno raspelo u Suhoj Kataleni.

Dana 6. studenoga 1948. umro je župnik Ante Bubanić i pokopan je na mjesnom groblju u Kozarevcu. Na sv. potvrdi 28. 08. 1952. godine još je u cijeloj župi bilo podijeljeno djeci 430 potvrda. To nam rječito govori o veliko broju stanovništva.

Na dan 12. veljače 1960. umro je u Krašiću, svojoj rodnoj župi, kardinal Alojzije Stepinac a puno župljana je išlo u Katedralu da se pokloni svecu i mučeniku.

Dana 3. lipnja 1963. umro je papa Ivan XXIII. Za papu je izabran Ivan Montinije. Dana 9. kolovoza u župi je primilo 289 firmanika.

U listopadu je umro papa Pio XII. a 28. listopada za papu je izabran Ivan XXIII.

Na Rokovo 1966. godine domaći sin vlč. Josip Santo slavi 30-godišnjicu misništva u Kozarevcu. Godinu dana kasnije kozarevačka je župa hodočastila u Rim gdje su se susreli sa sv. ocem papom. Hodočasnike je predvodio kardinal Franjo Šeper.

Dana 23. lipnja 1968. godine proslavljena je 150-godišnjica rođenja Petra Preradovića.

Župnik Dragutin Denačić je zabilježio let svemirskog broda Apolo 11 i da su astronauti 11. srpnja 1969. godine stupili na Mjesec. Iste je godine popravljan krov, zvonik i promijenjen dio žlijebova. Postavljen je i novi križ na tornju. Radove je za 690,00 starih dinara obavio Ivan Vesel.

Godine 1972. asfaltirana je cesta prema Kloštru Podravskom, selo je dobilo vodovod koji je uveden i u župni stan. Na firmi 1973. godine bilo je samo 96 firmanika. Godine 1977. opet je bila firma sa 170 firmanika. Za cijelu župu je značajna godina 1985.

jer je za firmu u Kozarevcu boravio sam kardinal Franjo Kuharić. Bilo je to 21. lipnja a firmu su primili mladi 7. i 8. razreda i to njih 75.

Župnikovo zdravlje je sve slabije tako da godine 1987. ne može obaviti blagoslov kuća pa mu pomažu župnici iz Kloštra Podravskog. Ponovilo se to i 1990. te je Dragutin Denačić zatražio umirovljenje.

“Čekam dekret i konačno sam dobio 8. ožujka 1990. dekret mi je donio sam nasljednik vlč. Antun Vilk. Velečasni je došao i dogovorio da bude primopredaja 18. ožujka poslije podne a došao je prije tri dana da se malo snađe”. (Dragutin Denačić).

Nakon 42 godine koje je proveo u Kozarevcu kao zamjenik upravitelja i upravitelj vlč. Dragutin Denačić se oprostio sa župljanima i preselio u Kloštar Podravski u vlastitu kuću. U župnoj crkvi sv. Franje Ksaverskoga služio je 30. travnja 1995. svoju Zlatnu misu. Nagriženoga zdravlja pomalo se liječio, malo svirao i svoj plemeniti život završio u virovitičkoj bolnici 16. rujna 1997 godine. Sprovodni obred i misu zadušnicu vodio je Marko Culej, biskup, 18. rujna 1997. godine. Pokopan je na mjesnom groblju u Kozarevcu.

Zapisa A. Vilka nema.

“U župu Kozarevac sam došao 9. 09. 1990. na Malu Gospu? nakon primljenog dekreta”, započinje svoje zapisivanje Vladimir Trkmić.

U njegovo vrijeme dolazi do Domovinskog rata, no kako je to ipak bliska prošlost zapise neću navoditi.

U Ribnjačkoj se gradi crkvice-kapela kao dar obitelji Josipa Karasa iz Ribnjačke. Dana 12.06.1993. u subotu, dan uoči sv. Antuna Padovanskog crkvu je blagoslovio zagrebački pomoćni biskup Marko Culej a među brojnim gostima bio je i predsjednik hrvatskog Sabora Stjepan Mesić. Isti su donatori, Josip i Danica Karas iz Ribnjačke, za tamošnju crkvicu kupili slike Križnoga puta nabavljene u Italiji.

U 1993. godini asfaltirana je Zagrebačka ulica uz veliko slavlje.

Ove je godine renovirana kapelica u Suhoj Kataleni uz pomoć donatorice Marice Zinkl. Investicija je bila 6 000 DM od čega je polovinu dala gđa. Zinkl i njen suprug.

U školskoj godini 1993/94. bilo je u cijeloj župi 16 prvopričesnika (učenici trećih razreda). Dne 30.04. 1995. bila je Zlatna misa vlč. Dragutina Denačića u župnoj crkvi Kozarevac.

Godine 1996. dne 9. studenoga otvorena je mrtvačnica na mjesnom groblju. “Prvi pokojnik koji je ležao u toj mrtvačnici je Tomo Šantek čiji je sprovod bio 8. siječnja 1996. godine”. (Vladimir Trkmić)

Prigodom blagoslova kuća 1996. župnik Vladimir Trkmić je napravio popis stanovništva i zapisao da “Župa ima 575 nastanjenih kuća u kojima živi 1896 stanovnika, pretežno starije dobi. Čak u 45 % kuća živi po jedan ili dva člana”. (Vladimir Trkmić)

U Grabrovnici su 1998. godine elektrificirana crkvena zvona.

Bila je to posljednja godina župnikovanja Vladimira Trkmića, rodom iz Desinića u Hrvatskom zagorju. Iz župe odlazi u kolovozu 1998. godine u župu Brdovec kod Zagreba.

Za novog upravitelja župe dolazi Mijo Lasović. Rođen je 24. rujna 1961. u župi Vrbova, a došao je iz župe Vrbno. Župu je preuzeo u kolovozu 1998. godine. U župi je bio 4 godine, prihvaćen od vjernika i župljana, no malo je upisivao u Spomenicu.

Dne 18. kolovoza 2002. godine župu je preuzeo vlč. Josip Drvoderić, rođen 27. veljače 1973. u Čakovcu. Roditelji su mu u međimurskom selu Novakovec, župe Dekanovec. Prethodno je bio kapelan u župi sv. Ane u Križevcima.

Dne 3. studenoga 2002. godine župnik je blagoslovio u crkvi sliku sv. Marka Križevčanina, zaštitnika Varaždinske županije.

Župnik je zapisao članove Župnog vijeća koji su do tada vršili ovu dužnost. Kozarevac: Krunoslav Budrović, Tihomil Štuka, Ivan Štuka. Suha Katalena: Martin Horvat. Ribnjačka: Miro Janči. Grabrovnica: Ivica Mrak, Darko Abramović.

U godini 2003. Prišlo se ponovo izboru novih vijećnika a izabrani su u:
Župno pastoralno vijeće: Kozarevac: Krunoslav Budrović, Tihomil Štuka, Petar Koprolčec, Antonija Haleuš i Ivan Štuka. Grabrovnica: Ivana Kovačević, Jelica Mrak. Suha Katalena: Nada Mitrović, Marija Đud, Justa Paranos. Mala Črešnjevica: Marija Kihler, Vesna Zvardon. Ribnjačka: Nada Bokan, Ivanka Janči.

Župno ekonomsko vijeće: Kozarevac: Željko Bertalan, Mato Horvat, Franjo Karas. Grabrovnica: Ćiril Pintarić, Franjo Kranjc. Suha Katalena: Martin Horvat, Branko Budrović, Petra Sajković, Mirko Gašparec. Mala Črešnjevica: Josip Buri, Draško Orenda. Ribnjačka: Dražen Bokan, Miro Janči.

“Svi su vijećnici s novim poletom, vođeni Božjim Duhom, prionuli novim poslovima u cilju duhovne i materijalne obnove župe. Želja je župnika a vijećnici budu promicatelji jedinstva unutar župne zajednice, kao i pokretači pojedinih akcija u pojedinim selima župe” (Josip Drvoderić).

Prema njegovim zapisima može se iščitati da je u cijeloj župi veliki broj starijih župljana kojima je teško slaviti svetu misu u Kozarevcu. Kako Grabrovnica, Ribnjačka i Suha Katalena imaju kapelice potreba je da se takva izgradi i u Maloj Črešnjevici. Postoji za to volja mještana i općinskih struktura u Pitomači koje će pomoći gradnju. Zapravo postoji u Maloj Črešnjevici crkva sazidana na temeljima katoličke crkve sv. Martina no ona je postala vlasništvo Srpske pravoslavne Crkve. Početkom Domovinskog rata je minirana i znatno oštećena.

Dana, 13. svibnja 2004. godine biskup Marko Culej je sklopu župnih misija blagoslovio sliku bl. Ivana Merca i spomen-ploču koja će se ugraditi u kapelu.

Župnik Josip Drvoderić je pristupio i gradnji dvorane u kojoj bi se skupljali vjernici svih uzrasta. Dvorana bi služila i za župni vjeronauk. Radovi su počeli 12. travnja 2003. godine, počelo se iskopom temelja. Mnogi pojedinci, udruge i državne vlasti su pomogli izgradnju koja je nastavljena i u 2004. godini. Važno je spomenuti da je usporedno s gradnjom dvorane građeno i malo nogometno igralište za potrebe školske djece. U sklopu dvorane su garaža za automobil i sanitarni čvor.

Dne 13. lipnja 2003. godine u Ribnjačkoj je održana proslava 10-godišnjice od izgradnje kapelice sv. Antuna Padovanskog. Misno slavlje je predvodio mons. Ivan Godina, generalni vikar Varaždinske biskupije.

“U godini 2004. navršilo se 20 godina od kako je 12. kolovoza 1984. godine pomoćni biskup zagrebački mons. Đuro Kokša blagoslovio kapelu sv. Florijana u Grabrovnici. Za tu malu obljetnicu vjernici Grabrovnice pripremali su se kroz godinu dana i to radno”, (Josip Drvoderić).

Na kapelici je popravljen krov koji je prije 20 godina nestručno letvan. Opet su mnogi pomogli da se puno napravi na sakralnom objektu. Radovi su završeni u svibnju 2004. godine. obavljani su neki radovi i u unutrašnjosti kapele što je još više ukrasilo njen izgled.

Svečanost je održana 8. kolovoza 2004. godine. Svetu misu je predvodio varaždinski biskup mons. Marko Culej a koncelebrirali su mu župnik, Tomislav Hrupec, o. Lovro Jelušić i vlč. Žarko Ošap, župnik u Drvaru.

Značajno je reći da je ovo bio oproštaj župljana iz Grabrovnice sa svojim župnikom Josipom Drvoderićem koji odlazi kao misionar u daleku Ukrajinu.

“Neka sv. Florijan i nadalje čuva vjeru i slogu Grabrovnice!” (Josip Drvoderić).

Nakon punih 29 godina u župi Kozarevac održane su svete misije. Vodili su ih p. Stjepan Kuzmić i p. Zvonko Vlah pod glavnim motom: “Po Kristu, s Kristom i u Kristu!” A vlč. Josip Drvoderić na kraju zapisuje ‘Neka dobri Bog dade da sjeme posijano po misionarima nađe plodno tlo u srcu svakog župljanina župe Kozarevac!’ (Josip Drvoderić).

Kao neostvarene želje Josip Drvoderić navodi: 1. dovršetak vjeronaučne dvorane i da nosi ime Blažene Marije od Propetog Isusa Petković, 2. izgradnja kapele bl. Ivana Merza u Maloj Črešnjevici, 3. rješavanje kapilarne vlage u župnoj crkvi i postavljanje novog oltara Marije Pomoćnice, 4. jedna od najvećih želja mu je bila osnivanje župnog Karitasa.

“Dvije su godine protekle prebrzo” (Josip Drvoderić). Vlč. je otišao u Ukrajinu i nakon godinu dana se vratio, no primio je župu Donja Voća.

Odlaskom vlč. Josipa Drvoderića za župnika dolazi Nikola Benko, rođen 4. 12. 1948. godine u Donjoj Dubravi. Došao je 20. kolovoza 2004. godine. “Stanje župe je očajno”, jada se župnik Nikola. No ubrzo je pristupio popravcima. Uredio je prostorije u župnom stanu, sanitarne čvorove, te nabavio novi namještaj. Župnik je savjesno vodio brigu i o duhovnoj obnovi župljana.

Oko Božića i Nove godine župnik je blagoslovio kuće i tom prigodom zapisao: “Blagoslov kuća je prošao u lijepom ozračju, a pratitelj je bio obvezan vijećnik Župnog vijeća. Obišlo se 508 obitelji u pet sela. Kozarevac 175, Grabrovnica 122, Suha Katalena 100, Mala Črešnjevica 67, te Ribnjačka 42. (Nikola Benko).

Godine 2005. dao je izmijeniti prozore na župnoj kući a, kako je zapisao, veliki je problem voda u podrumu. U 2005. godini zamolba za dovršenje dvorane, farofa i crkve je riješena tako da Biskupija odobrava 101 000 kuna.

Dana 3. travnja 2005. godine u Vatikanu je umro papa Ivan Pavao II, a 19. travnja izabran je novi Benedikt XVI.

Dana 2. rujna 2005. godine od klonuća srca preminuo je Tomislav Hrupec, dekan Đurđevačkog dekanata i župnik u Podravskim Sesvetama. Zima između 2005/06. godine je bila duga i hladna.

U ljeto 2006. godine, u srpnju mjesecu dolazi do promjene u župama Kozarevac, Podravske Sesvete i Ferdinandovac. Nikola Benko, 21. 08. 2006. preuzima župu Ferdinandovac a na njegovo mjesto dolazi vlč. Tomislav Leskovar, kapelan iz Nedelišća.

“Bogu hvala za ove dane, a novom mladom župniku želim obilje blagoslova, strpljivosti i snage za rad u ovoj župi!” (Nikola Benko).

“Preuzvišeni gospodin
mons. MARKO CULEJ
prvi varaždinski biskup

okrjepljen svetim otajstvima blago preminuo u Gospodinu u subotu, 19. kolovoza 2006. godine u 19.45 sati u Biskupskom dvoru u Varaždinu, u 69. godini života, 43. svećeništva i 15. biskupstva.

Prvim varaždinskim biskupom imenovan je 5. srpnja 1997. godine a ustoličen 28. rujna 1997. godine.

Sv. misa i sprovodni obredi bili su 23. kolovoza 2006. godine, a biskup je pokopan u varaždinskoj katedrali.

pokoj vječni daruj mu, gospodine!” (tomislav leskovar).

Obnova stogodišnje župne crkve u Kozarevcu

Najvažnije je sanirati vlagu i oborinske vode a radovi su vrijedni 450 tisuća kuna.

-Građevinska tvrtka "Inženjer Branko Međurečan" iz Kalinovca obnavlja temelje župne crkve Sv. Franje Ksaverskoga u Kozarevcu i do sada je obavila polovinu predviđenih radova. Prema troškovniku za cijeli posao, sanaciju vlage i odvodnju oborinskih voda, potrebno je osigurati 450 000 kuna.

- Sanacija vlage

-U svojoj praksi još nisam naišao na tako izuzetno interesantne temelje. Kada su tadašnji graditelji iskopali temelje do nosivog tla na prednjem dijelu, tamo gdje je zvonik, utemeljili su zidove starinskom ciglom, a ispod ostatka zidova nasuta je mljevena cigla zalivena živim vapnom. To je jedinstven slučaj za kojega znam-objašnjava Branko Međurečan. Prema njegovoj tvrdnji za sadašnju veliku vlažnost temelja i zidova uzročnik su oborinske vode koje su neposredno zalijevale okolinu crkve. Da bi se sanirala vlaga otkopani su temelji, prevučeni su elektrolitičkom žbukom te je postavljena betonska drenaža.

Nakon što se riješi vlaga, kaže Međurečan, postaviti će se sustav za odvodnju voda da se više ne podlijevaju zidovi. Uz pomoć kanala i cijevi voda će se odvesti do upojnih jama.

Prvo je krajem lipnja 2008. u crkvi u potpunosti izmijenjena električna instalacija a zatim je u srpnju počela obnova freski. Župnik Tomislav Leskovar "čini čuda" kako bi prikupio dovoljno sredstava za plaćanje radova.

- Proslava stogodišnjice

Crkva je podignuta nakon što je srušena trošna kapelica posvećena Sv. Franji Ksaverskom. Građena je u vrijeme kada je ovdje bio župnik Rikard Makovec koji je u crkvenu Spomenicu, između ostaloga, zapisao da je uz veliku muku, odricanja i puno Božje pomoći gradnju crkve preuzeo poduzetnik Franjo Revellant iz Bjelovara, početak kopanja temelja je bio u kolovozu 1908. godine, stavljena je pod krov 20. prosinca iste godine. Radovi su nastavljeni sredinom srpnja 1909. godine da bi se prva misa služila 22. kolovoza. Dovišena je i blagoslovljena 7. studenoga 1909. godine. Oslikavanje crkve iznutra je počelo 1910. godine po slikaru Ivanu Drusaniju iz Zagreba za 4 000 kruna.

-Mnogi nam pomažu da bi stogodišnjicu crkve što svečanije i dostojanstvenije proslavili. Zapravo najveća čestitka je upravo ovo uređenje. Nastojat ćemo što više toga obnoviti, poljepšati, dograditi. Župljani daju dobrovoljne priloge, mnogo poslova obave besplatno. Svoje donacije dale su Varaždinska biskupija, Koprivničko-križevačka županija, Općina Kloštar Podravski, tvrtka "Lord" Siniše Pavlovića i mnogi drugi-kaže župnik Tomislav Leskovar. Građevinska tvrtka "Inženjer Branko Međurečan", točnije njen vlasnik Branko Međurečan je obećao obaviti dio poslova besplatno tako da će troškovi na kraju biti nešto niži od planiranih. Proslava 100-godišnjice izgradnje crkve u Kozarevcu planira se 2009. godine. VL (F. Bartolić)

Proslava 100-godišnjice

Prema redoslijedu događanja:

-Župa Kozarevac je osnovana 1819. godine a župljani su izgradili novu crkvu u Kozarevcu 1909. godine na temeljima male kapelice Svetoga Franje Ksaverskoga. Proslava župnih obljetnica planirana je za dvije godine na blagdan Svetoga Roka. U međuvremenu je potrebna temeljita obnova crkve i njenog okoliša za što bi trebalo, prema procjeni Župnog vijeća, gotovo milijun kuna.

-Lijepa crkva je podignuta na temeljima od cigle i bez izolacije tako da je vlaga uništila zidove-kaže župnik Tomislav Leskovar. Dotrajale su električne instalacije, izgorio je oltar Marije Pomoćnice, freske su izgubile boju a potrebna je, u najvećoj mjeri, izmjena

prozora i vrata. Prema troškovniku samo za rješavanje vlage, drenažu i odvodnju oborinskih voda treba prikupiti 420 000 kuna.

Za financijsku pomoć primljen je pozitivan odgovor iz Varaždinske biskupije koja će pomoći sa 150 000 kuna. Dio sredstava će se prikupiti darovima župljana, u prosjeku 300 kuna po kućanstvu, čime bi sredstva narasla za još 100 000 kuna. U Kozarevcu očekuju pomoć Općine Kloštar Podravski i Koprivničko-križevačke županije i donatora.

-Točan troškovnik ćemo imati kada crkvu pregledaju stručnjaci iz Konzervatorskog odjela iz Bjelovara jer je crkva upisana u kulturne spomenike. Svakako treba računati na dobrovoljan rad župljana jer će se time financijska sredstva znatno umanjiti- kaže župnik Leskovar. Radovi su započeli skidanjem žbuke u crkvi. VL **(F. Bartolić)**

ŠTO DALJE?

Završeno je jedno razdoblje od gotovo 100 godina od kako je izgrađena crkva u Kozarevcu. Za vrijeme samostalne kapelanije i u prvim godinama župe misna slavlja su služena u maloj kapelici sv. Franje Ksaverskoga. Tada dolaze hrabri, veliki ljudi u liku Božjih pastira koje nije uplašila ni samoća, najteži životni uvjeti, siromaštvo i bijeda. Kada se tome pribroje pojedinci iz puka, neuki, zlobni, s težnjom k pljački, otimanju i lijenosti, zavisti i pohlepni, tada treba graditelje materijalnih dobara, prosvjetitelje, ljude naprednih ideja u takvom okružju proglasiti istinskim herojima, pionirima napretka sa sjajnim idejama koje su ostvarivali u najtežim uvjetima uz nadljudske napore.

Pitanje: Što dalje? Odgovor zna samo dragi Bog. Gledajući kroz dalju i bližu prošlost uz ovaj siromašan kraj i siromašan narod bilo je puno Božjega blagoslova i zagovora Blažene Djevice Marije. Ostanak mladih u župi i podizanje malog obrtništva gdje bi zaposlenici stekli materijalnu sigurnost sigurno bi pomoglo da ne dolazi do velike migracije stanovništva u veće sredine a time bi se popravila i demografska slika cijele župe. Podizanje stočnih farmi, kao primjer kod obitelji Imbrišić ili Juhas, sigurno da je dobar put za razvoj sela, intenzivno bavljenje povrtlarstvom nekoliko obitelji sliku sela mijenja na bolje i razvoj kvalitetnog vinogradarstva doprinosi poboljšanju prihodovne strane obitelji, no postoji prostor za razvoj seoskog turizma. Prostori Bilogore, prekrasni vodotoci u Kramaricama ili Opakoj rijeci nude na dlanu zdravstveni rekreativni turizam i Božji dar bi trebalo iskoristiti.

Najveća odgovornost za zaostajanje župe ipak leži na ljudima. Politička rascjepkanost lokane uprave i samouprave u župi sigurno da ne vodi napretku. Previše je želje za nekakvom vlašću a premalo dogovora među ljudima gdje bi se trebali iskristalizirati programi razvoja za budućnost pojedinih naselja ili župe u cjelini. Želje i zamisli pojedinaca trebalo bi uskladiti s generalnim planovima i u tom smislu razvijati infrastrukturu. Za poljoprivredu je najvažnije postaviti navodnjavanje te sve povezati s dobrim državnim interesima kao što su "pametni" poticaji, sređeno tržište.

Nažalost tužna je je izgled župnog vinograda i klijeti. Teška sudbina nije mimoišla ni ove bregove te je vinograd, kao i velika većina ostalih, jednostavno nestao u divljini korova i šipražja. Lopovi su se pobrinuli da u klijeti ne ostane ni jedna vrijednija stvar kako bi župnicima poslužila kao uspomena. Tko zna hoće li ovi prekrasni brjegovi ikada više doživjeti vinogradarski procvat, hoće li ponovo ponekad zazvoniti domaća pjesma ili se zaplesati pravo hrvatsko kolo. Nažalost ostalo je samo sjećanje nekolicine starijih svjedoka radosti i veselja Starog brijega i nostalgija za nekim davnim zlatnim vremenima.

Crkva u Kozarevcu je građena zbog vjernika i interesa da se od najmanjih nogu odgajaju djeca, a time i obitelji, u duhu visokih moralnih vrijednosti življenja. Obitelj, škola i crkva upravo nude te vrijednosti samo ih narod treba prepoznati i prihvatiti.

Podaci o broju kuća i broja stanovnika u daljoj i bližoj povijesti.

Godina	Broj kuća	Broj stanovnika
1733	43	185
1771	50	211
1783	45	225
1789		225
1808		325
1817		348
1827	70	325
1887		511
1890		712
1910		924
1921		908
1931		998
1948		1.112
1953		1.126
1961		1.098
1971		961
1981		841
1991		711
2001		

POGOVOR

Veliki župnici nisu gledali na siromaštvo kozarevačke župe, zapravo njenih vjernika. Doduše, bilo je njih koji su se uplašili nehumanih i neljudskih uvjeta života i prvom prigodom pobjegli. No, daleko je veći broj onih koji su zavoljeli siromašan kraj i u njemu vidjeli svoj životni izazov i Božje iskušenje. Stvarali su i gradili gotovo iz ničega i od nikoga potpomagani. Malo je primjera tolike požrtvornosti u ostalim sferama društva. Oni su bili istinski vitezovi Crkve i naroda, isposnici. Međutim, pojedinci u tom istom puku kao da nisu željeli niti mogli razumjeti velike ljude i njihova velika djela. Žalostan je primjer pojedinaca kada tužakaju upravitelja župe ili spletkare protiv njega u svojoj pokvarenoj i sitnoj duši. Nisu bili rijetki primjeri psihičkog i fizičkog ponižavanja župnika, pokušaj da se otima i krade u župnom dvoru. I opet se svećenici uzdižu put nebeskih visina i kao dobri pastiri jedinoga Boga opraštaju, opraštaju nesretnicima sve njihove grijehe. Ponižavani i uvrijeđeni lavovski se bore da među poštenim narodom i ti ljudski crvi uživaju velika djela, velikih ljudi.

Mnogo je nevolja i nesreća prohujalo kozarevačkom župom. Potresi, suše, vremenske nepogode, ratovi, pljačke, siromaštvo...

